

บทที่ ๔

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่ พระพุทธศาสนาของพระเทพวรมุนี (วิบูลย์ กลยาโณ)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของ พระเทพวรมุนี (วิบูลย์ กลยาโณ) พระเถระผู้ทรงคุณวุฒิ ทรงคุณธรรมสูง เป็นพระเถระนักปกครอง นักเผยแผ่ธรรมะที่มีความรู้ความสามารถครอบคลุมทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นที่ยอมรับและนับถือ และเป็นที่ยอมรับกันดีของพุทธบริษัททั่วไปว่า ท่านเป็นพระเถระที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีรูปแบบแนวทางและเทคนิคในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระของพุทธธรรม ด้วยคำพูดที่ไพเราะจับใจ และวิธีที่เข้าใจง่าย ได้ภูมิปัญญา เหมาะสมกับยุคสมัย ธรรมะที่ท่านนำมาเผยแผ่ก็ทันต่อสถานการณ์ เหตุการณ์ในปัจจุบัน และสามารถนำหลักธรรมะที่ท่านนำมาเผยแผ่มาใช้ในการดำเนินชีวิตที่ดั่งตามตามบวรพุทธศาสนา และสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี จึงได้ศึกษาความพึงพอใจในด้านจริยศาสตร์ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ของ พระเทพวรมุนี (วิบูลย์ กลยาโณ)

เมื่อได้ศึกษาหลักการและวิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระเทพวรมุนี (วิบูลย์ กลยาโณ) แล้ว สิ่งที่เป็นเครื่องพิสูจน์ยืนยันได้นั้น คือ การศึกษาถึงผลการเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่เกิดจากความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และวิธีการทำงานด้านต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างได้ดังนี้ คือ พระเถระผู้ปกครองในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๑๑ รูป นักวิชาการ จำนวน ๕ คน ข้าราชการครูและศึกษานิเทศก์ จำนวน ๖ คน รวมเป็น ๒๒ รูป/คน สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของ พระเทพวรมุนี (วิบูลย์ กลยาโณ) มีดังนี้

๔.๑.๑ ด้านจริยศาสตร์

จากการศึกษาประวัติและผลงานของท่านพระเทพวรมุนี (วิบูลย์ กลยาโณ) พบว่าพระเทพวรมุนี เป็นพระมหาเถระผู้ใหญ่ผู้เป็นพหุสูต รอบรู้ในหลักวิชาการต่างๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม มีความเสียสละสูงรูปหนึ่ง มีความคล่องตัวในด้านต่างๆ รวมทั้ง มีความสนใจในการค้นคว้าหาความรู้ อ่านตำราหนังสือมาก ชอบเขียนเอกสารบทความต่างๆ มีพรสวรรค์ในด้านวาทยศิลป์ เป็นนักพูด นักปาฐกถา นักเทศน์หรือบรรยายธรรม รวมทั้งเป็นพระนักพัฒนาที่เปี่ยมด้วยภูมิรู้ ภูมิธรรม สามารถปรับใช้ความรู้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติภารกิจ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างอเนกอนันต์ ทั้งงานด้านการปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ งานด้านสาธารณูปการ และสาธารณประโยชน์ จนได้สมญานามจากหมู่สงฆ์ภาคอีสานว่า “ปราชญ์แห่งอีสานใต้” ท่านอยู่ใน

เพศพรหมจรรย์ถือบวชมาตั้งแต่ยังเล็กและอุทิศตนเพื่อการทำงานให้แก่ส่วนรวมและพระพุทธศาสนา มาโดยตลอดจนถือคติพจน์ประจำตัวว่า “งานคือชีวิต ชีวิตคืองาน” ในอดีตท่านเคยดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม (พระอารามหลวง) ต.เมืองใต้ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ ฝ่ายมหานิกายและหัวหน้าพระธรรมทูตจังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า พระเทพวรมนีท่านเป็นพระดีของชาวบ้าน เป็นพระของชาวบ้าน พระดีมีเมตตาอาจารย์งดงาม เป็นพระหนึ่งในดวงใจของชาวบ้านและของชาววัด พระหนึ่งในดวงใจของชาวบ้าน เป็นพระที่พระคุณต่อพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ความดีของท่านเชื่อมโยงจิตใจของชาวบ้านให้มั่นคงต่อพระพุทธศาสนา พระดีของชาวบ้าน ถึงแม้จะมีฐานะทางสมณศักดิ์สูงเพียงใด เขามักจะเรียกว่า พระหลวงพ่อ หลวงตา เขาเรียกด้วยความเคารพเทิดทูนบูชา และเขาจะเรียกเฉพาะที่เขาเคารพนับถือจริงๆ พระดีพระแท้ พระมีอาจารย์งดงาม เป็นพระที่เขาไว้วางใจ เมื่อเขาอยู่ใกล้ให้เกิดความอบอุ่น เมื่อเขาจากไปใจคิดโหยหาอยากกลับไปไหว้ไปกราบอีก นี่แหละพระของชาวบ้าน ย่อมเป็นที่พึ่งของชาวบ้านอย่างมั่นคง ชาวบ้านขอพึ่งพระคือขอพึ่งความดีของพระ ความดีของพระเป็นอาหารใจของชาวบ้าน ถึงแม้พระดีพระแท้จะอยู่ไกลแสนไกลเพียงใด เขาก็พร้อมที่จะไปกราบไหว้ เขาสบายใจเมื่อได้กราบ อิ่มใจเมื่อได้เห็น ชาวบ้านมีไม้น้อยที่มีความมุ่งมั่นในการบำเพ็ญความดี และเลืกละบางสิ่งบางอย่างได้ หลังจากได้กราบพระหนึ่งในดวงใจของเขา พระที่เขาเคารพนับถือถึงแม้จะพูดไม่เก่ง ไม่แตกฉานในธรรม คำพูดของท่านแม้เพียงเล็กน้อยก็มีอิทธิพลต่อจิตใจของเขา สามารถปรับเปลี่ยนจิตใจร้ายให้กลายเป็นดีได้ พระของชาวบ้านย่อมทำให้ชาวบ้านมุ่งเข้าหาความดีอย่างนี้แหละ พระของชาวบ้านย่อมได้รับสิ่งดีๆ งามๆ จากบ้าน เมื่อเขาเคารพนับถือแล้ว เขาก็นึกถึงแต่หลวงพ่ หลวงตาที่วัด ได้อาหารดีๆ ได้ผลไม้ดีๆ เขาก็คิดอยากให้หลวงพ่ หลวงตาได้ฉัน หลวงพ่ หลวงตาให้ช่วยอะไร เขาก็พร้อมที่จะช่วยเหลือสนับสนุนในทุกเรื่อง ในบางครั้งบางครั้ง เขามีฐานะยากที่จะหลีกเลี่ยง แต่เขาก็ยอมเพื่อหลวงพ่หลวงตาที่เขารักที่เขานับถือ หลวงพ่หลวงตาของเขา ท่านเป็นพระที่เรียบง่ายมักน้อยสันโดษ ไม่ต้องการอะไรเกินกว่าความเป็นพระดีของชาวบ้าน แต่ชาวบ้านก็หวังดีอยากให้ท่านมีอันนั้นอันนี้ จะได้สะดวกสบาย บางเรื่องบางอย่างก็หนักใจ จำเป็นต้องยอมตามความปรารถนาดีของชาวบ้าน เป็นพระหนึ่งในดวงใจของชาวบ้าน ก็เป็นอย่างนี้แหละ หลวงพ่หลวงตา

พระครูศรีมงคลปริยัติกิจให้สัมภาษณ์ว่า พระเดชพระคุณพระเทพวรมนี เจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ ท่านเป็นพระของชาวบ้าน เป็นพระหลวงพ่ เป็นพระหลวงตา ของชาวบ้าน ถึงแม้ท่านจะด่าจะว่าใคร ก็เหมือนหลวงพ่หลวงตาด่าลูกด่าหลาน ไม่มีใครถือสาหาความ แม้แต่พระภิกษุสามเณรท่านก็ด่าก็เตือนอยากให้เขาดี ท่านเคยบ่นให้ฟังว่า ท่านเจ้าคุณราชโมลี เขาหาว่าผมด่าพระด่าเณร ความจริงผมด่าพระเณรผมไม่มีความคิดร้าย มีแต่ความปรารถนาดี คือ ผมอยากให้พระเณรของผม เป็นพระเณรที่ดี จะได้เป็นที่พึ่งของชาวบ้าน และได้ทำงานเป็น

นี้ คือ ความจริงที่ผมดำ ดำไปเกิดหลวงพ่ ถึงอย่างไร พระภิกษุสามเณรก็ไม่โกรธหลวงพ่ เพราะดำ ด้วยความปรารถนาดี มีเมตตาเป็นที่ตั้ง^๑

หลวงพ่พระเทพวรมุณี เวลาท่านเป็นวิทยากรบรรยาย ท่านมีอารมณ์ขัน สามารถปรับเปลี่ยนอารมณ์ของผู้ฟังได้เป็นเลิศ ทำให้ผู้ฟังมีอารมณ์ร่วม สนุกสนานหายง่วงนอน มีอยู่ครั้งหนึ่ง ประชุมพระสังฆาธิการระดับวัด ท่านพูดว่า เป็นเจ้าอาวาสมันยาก คือมีแต่คนอยากเป็นเจ้าอาวาสแท้ ท่านพูดแล้วก็หัวเราะด้วยอารมณ์ดี เจ้าอาวาสอยู่ในห้องประชุมนี้ พระเทพวรมุณีท่านเคยให้สัมภาษณ์ว่า เจ้าอาวาสมีแต่ทะเลาะกันมาทั้งนั้น ทะเลาะกันเพราะผลประโยชน์ คือขายข้าวแห้ง มะพร้าวแห้ง เพราะมะพร้าว ให้ทำหน้าที่คือดูแลพระภิกษุสามเณร พาพระภิกษุ สามเณรทำวัตรสวดมนต์ ให้เรียน ธรรมวินัย ซื้อหนังสือนวโกวาท หนังสือธรรมวินัย นักธรรมชั้นตรี โท เอก พระภิกษุสามเณรได้อ่านจะได้เรียน เจ้าอาวาสบางรูปขี้เหนียว อ้างว่าไม่มีเงิน แต่เวลาซื้อหอยซื้อเบอร์พัดมีเงิน เจ้าอาวาสอย่างนี้ยังอยากเป็นเจ้าอาวาสต่อไปอยู่ไหม จะซื้อหนังสือให้พระเณรอ้างว่าไม่มีเงิน เห็นไหมละที่เด็ดของหลวงพ่ เจ้าอาวาสรับเต็มๆ ด้วยความสนุกสนานหายง่วงคืนักแล^๒

พระอธิการสุโข กตปุญโญให้สัมภาษณ์ว่า พระเดชพระคุณพระเทพวรมุณี เป็นผู้มีความจริงใจว่า นาคศรัทธาเลื่อมใส ต่อผู้พบเห็นและผู้ที่มาพบ เพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนของท่าน ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาที่พระเดชพระคุณมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในการศึกษาจริยวัตรของท่าน^๓ นายพททชาติ สารพลให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมีการเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย สันโดษ ท่านมักพูดบ่อยๆ ว่า ทำอะไรก็ตามต้องมีหลักธรรม ความคิด อย่างผู้มีศีล เขาทำไม่ใช่สักว่า ปากว่า ตาขยิบ อะไรทำนองนั้น^๔ นายอภิรักษ์ รุ่งแสงให้สัมภาษณ์ว่า จากการประสบที่พบเห็นพระสงฆ์พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ท่านเป็นเหมือนกัลยาณมิตร วางตัวได้เหมาะสม สมกับเป็นพระผู้หลักผู้ใหญ่^๕ นายนพฤทธิ์ ทองละมุลให้สัมภาษณ์ว่า ท่านพร้อมกับการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้เห็นและให้ประพฤติตาม^๖

เห็นได้ว่า พระเทพวรมุณี เป็นพระมหาเถระผู้มีน้ำใจเต็มเปี่ยมด้วยพรหมวิหารธรรม พระดีมีเมตตาอาจารย์งดงาม เป็นนักปราชญ์ เป็นพหูสูต ฉลาดในธรรม เป็นที่ตั้งแห่งความศรัทธาปสาทะของชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นพระหนึ่งในดวงใจ เป็นผู้มีความวิริยะอุตสาหะอดทนพากเพียร อีกทั้งท่านยังเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พระสงฆ์ในด้านบุคลิกภาพ ตามรูปแบบของสมณวิสัย ที่เรียบง่าย มั่นคง สันโดษ ใฝ่เรียนรู้ ใครต่อการศึกษาพระธรรมวินัย ทั้งเพียบพร้อมด้วยศิลาจารวัตรที่งดงาม ว่าง่ายสอน

^๑สัมภาษณ์ พระครูศรีมงคลปริยัติกิจ, ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^๒พระเทพวรมุณี (วิบูลย์ กลยาโณ), **ชีวิตและผลงาน**, หน้า ๑๑ – ๑๓.

^๓สัมภาษณ์ พระอธิการสุโข กตปุญโญ,เจ้าอาวาสวัดสุพรรณรัตน์, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^๔สัมภาษณ์ นายพททชาติ สารพล,ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^๕สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ รุ่งแสง,ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^๖สัมภาษณ์ นายนพฤทธิ์ ทองละมุล,ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

ง่าย มีความรอบคอบ มีภาวะผู้นำที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบ ตลอดจนมีความสามารถในการบริหารจัดการกิจการงานต่างๆ ภายในวัดได้เป็นอย่างดี โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

พระครูสันติธรรมานุวัตรให้สัมภาษณ์ว่า นับว่าท่านพระเดชพระคุณพระเทพวรมณี มีเทคนิคในการบรรยายธรรมหลักการเผยแผ่เป็นพิเศษ คือ การแสดงธรรมจะเข้าใจได้ง่าย จิตวิทยาในการพูดเป็นที่ประทับใจของผู้ฟัง เหมือนเปิดฝาท่ปิดไว้ นอกนั้นท่านยังพูดได้หลายภาษา นับเป็นปราชญ์จริงๆ” พระครูสมุห์สุทัศน์ ขยาภินนโทให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมีปฏิปทาที่น่าเลื่อมใส พูดจา มีวาทีดี เป็นเยี่ยม” พระอธิการสุโข กตปุณโญให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมีวิธีการถ่ายทอดหลักธรรม คือ แบบง่ายๆ เข้าใจง่ายให้ผู้ฟังได้ใจความ” พระครูวิธานมงคลกิจให้สัมภาษณ์ว่า หลักธรรมที่ท่านเทศน์ได้รสซาบซึ้งเอิบอัม ซึ่งพอใจอย่างยิ่ง ได้ฟังแล้วไม่ว่างเหงาหาวนอน เห็นว่าบรรยากาศของคนฟังจะปลุกใจคนฟังจะเปลี่ยนบรรยากาศของคนฟัง เอาเนื้อธรรมะเอาไปแทรกซึมเข้าไปใส่อารมณ์จิตใจของคนให้ตื่นให้อารมณ์รู้สึกปลุกเร้าอารมณ์ให้คนสนใจเป็นอย่างยิ่ง นับว่าท่านเป็นนักเทศน์ฝีปากเอกไม่ใช่เลิศ” พระครูมงคลนันทสารให้สัมภาษณ์ว่า ท่านให้ความรู้ในการปฏิบัติ รักษาศีล ๕ ข้อก็ยังดี การแสดงธรรมเทศนาของท่านทำให้เกิดความเชื่อเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง กำจัดความสงสัย ได้ความจำที่ดี เกิดความคิดที่ต้งามสร้างสันติไปในตัว “เกิดมิตรไมตรี เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่มนุษย์ เกิดความบริสุทธิ์แห่งจิต”” พระครูรัตติกิจจานุยุตให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติของท่านคือการเป็นแบบอย่างว่า ท่านให้คติธรรมในการดำรงชีวิต ให้อยู่อย่างพอเพียง อยู่อย่างมีสติ รู้จักให้คนอื่น โดยไม่ต้องหวังสิ่งตอบแทน และอยู่อย่างรู้ตัวเอง ผลที่เกิดขึ้นก็คือทำให้เกิดความรู้ในการศึกษาแล้วรู้จักบาปบุญคุณโทษสอนให้ลูกศิษย์ลูกหลานประพฤติในทางที่ถูกต้องต้งาม” พระราชธรรมสารสุธีให้สัมภาษณ์ว่า ท่านถือได้ว่าเป็นผู้ที่ทำประโยชน์แก่ทางพระพุทธศาสนาโดยยึดหลักปฏิบัติตามธรรมวินัย “ทำให้พระสงฆ์ที่ดี ลูกศิษย์ที่ดี ฆราวาสที่ดี ที่ได้นำเอาหลักธรรมคำสอนไปประพฤติปฏิบัติตามเกิดประโยชน์ เป็นคนดี รู้จักเคารพอ่อนน้อมต่อครูบาอาจารย์ หรือผู้ที่มีพระคุณเป็นผู้ที่มีความกตัญญู”

พระราชกิตติรังษีให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมีจิตใจที่ต้งาม เป็นผู้ที่มิระบระเปียบ และรู้จักพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น ทำให้คนได้รู้ถึงพระพุทธศาสนา” นายสง่า ยอดไพรินทร์ให้สัมภาษณ์ว่า

^๗สัมภาษณ์ พระครูสันติธรรมานุวัตร,รองเจ้าคณะอำเภอเมืองศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^๘สัมภาษณ์ พระครูสมุห์สุทัศน์ ขยาภินนโท,ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^๙สัมภาษณ์ พระอธิการสุโข กตปุณโญ,เจ้าอาวาสวัดสุพรรณรัตน, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐}สัมภาษณ์ พระครูวิธานมงคลกิจ,พระสงฆ์วัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๑๑}สัมภาษณ์ พระครูมงคลนันทสาร,ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒}สัมภาษณ์ พระครูรัตติกิจจานุยุต, เจ้าอาวาสวัดป่าโนนแดง, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๑๓}สัมภาษณ์ พระราชธรรมสารสุธี, เจ้าอาวาสวัดมหาพุทธาราม,รองเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๑๔}สัมภาษณ์ พระราชกิตติรังษี, เจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม,เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

การแสดงธรรมเทศนาของท่านทำให้เกิดความเชื่อเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง กำจัดความสงสัย ได้ ความจำที่ดี เกิดความคิดที่ต้งามสร้างสันติไปในตัว “เกิดมิตรไมตรี เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่มนุษย์ เกิดความบริสุทธิ์แห่งจิต”^{๑๕} นายอภินันท์ รุ่งแสงให้สัมภาษณ์ว่า หลักการสอนของท่านเข้าใจง่าย เข้ากับปัจจุบันได้ ง่ายต่อความเข้าใจ เนื้อหานำไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง^{๑๖} นายพิรพัฒน์ แก้วแสนให้สัมภาษณ์ว่า ท่านเป็นผู้เฝ้าหาความรู้ ท่านมีแนวทางถ่ายทอดธรรมที่ลึกซึ้ง การถ่ายทอดหลักธรรมของ พระเดชพระคุณพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) จึงเป็นไปในลักษณะ ตรงเรื่อง ตรงประเด็น ตรงกลุ่มเป้าหมาย^{๑๗} นายทัศนวิทย์ สิทธิโทให้สัมภาษณ์ว่า ท่านถ่ายทอดหลักธรรมที่เป็นความจริง หยิบยกเหตุการณ์ปัจจุบันมาเปรียบเทียบกับพร้อมทั้งมีความรู้ทางประวัติศาสตร์ หมู่บ้าน และแหล่งสถานที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ^{๑๘} นายนพฤทธิ์ ทองละมุลให้สัมภาษณ์ว่า ท่านใช้สื่อโดยวิธีการพิมพ์เป็นวารสาร แสดงธรรมตามสื่อวิทยุ และแสดงธรรมตามงานบุญประเพณีต่างๆ^{๑๙} นายอภินันท์ รุ่งแสงให้สัมภาษณ์ว่า ในด้านเนื้อหาธรรมะ หลักธรรมอ้างอิงตรงตามเอกสารสูตรของพระไตรปิฎก^{๒๐} นายวีระ ดาวศรีให้สัมภาษณ์ว่า เพราะบทบาทและวิธีการถ่ายทอดหลักธรรมของท่านมีความชัดเจน เป็นตัวอย่างและแนวทางที่ดี สำหรับนักเทศน์ นักปาฐกถา หรือการบรรยายในโอกาสต่างๆ^{๒๑} นายวีรนิช รัตนสิทธิโรจน์ให้สัมภาษณ์ว่า โดยการยกอุทาหรณ์เปรียบเทียบ การแทรกด้วยคติธรรม คำกลอน ทำให้ผู้ฟังได้เข้าถึงอรรถรสของเรื่องราว สามารถอธิบายหรือบรรยายด้วยภาษาที่ทำให้บุคคลเข้าใจง่าย ทำให้จิตใจแจ่มใส ร่าเริง อาจหาญ ไม่น่าเบื่อ และเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง เพื่อให้กำลังใจหรือส่งเสริมให้บุคคลเกิดความอีกเต็มใจ ในอันที่จะน้อมนำธรรมไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ชีวิตได้จริงโดยยกตัวอย่างชาวบ้านที่ประพฤติปฏิบัติดี ด้านคุณธรรมและจริยธรรม^{๒๒}

พระราชกิตติรังษีให้สัมภาษณ์ว่า พระเทพวรมณี ท่านจึงเป็นผู้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ในวงการ คณะสงฆ์ ญาติโยมสาธุชนทั่วไป ในจังหวัดศรีสะเกษ ท่านมีบทบาทในการเผยแผ่หลายอย่าง เช่น เทศนา ปาฐกถา สนทนาธรรม เขียนบทความ พิมพ์หนังสือ^{๒๓} พระอธิการบุญบันดาล สุปญโญให้สัมภาษณ์ว่า และท่านเป็นผู้มีศีลาจารย์วัตรอันงดงาม มีความประพฤติดี ปฏิบัติชอบ บุคคลใดที่ได้

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายสง่า ยอดไพรินทร์, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายอภินันท์ รุ่งแสง, ครูโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายพิรพัฒน์ แก้วแสน, ครูโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายทัศนวิทย์ สิทธิโท, ครูโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายนพฤทธิ์ ทองละมุล, ครูโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายอภินันท์ รุ่งแสง, ครูโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายวีระ ดาวศรี, รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายวีรนิช รัตนสิทธิโรจน์, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพราน อำเภอนายูง จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระราชกิตติรังษี, เจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

พบเห็นจะเกิดศรัทธา น่าเคารพ กราบไหว้ คุณลักษณะสง่างาม เสียงดัง ฟังชัด มีหลักปฏิบัติในการครองตน ครองคน ครองงาน ชี้แนะแนวทางละชั่วทำความดี มีความขยัน อดทน ประหยัด มีระเบียบ มีวินัย สามัคคี มีสติ ละอกุศล เว้นอบายมุข^{๒๔} ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์ให้สัมภาษณ์ว่า ท่านใช้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และปฏิบัติตัวเสมอต้นเสมอปลาย เป็นกันเอง ใจกว้างมีเมตตาต่อทุกๆ คน และท่านมีปฏิภาณไหวพริบในการเทศน์ บรรยาย ปาฐกถาขึ้นตอนเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก^{๒๕} นายประทีป กิริติเรขาให้สัมภาษณ์ว่า ท่านใช้หลักการเทศน์อันเป็นต้นแบบ โดยวิธีการใช้โวหารทุกโวหารเป็นเอกลักษณ์เด่นมากของท่าน คือ ใช้ภาษาถิ่นประกอบ เช่น ภาษาเขมร ภาษาลาว แล้วแต่ท้องถิ่นนั้นๆ มีช่วงจังหวะ ท่วงทีที่ห้าวหาญ กินใจผู้ฟัง พร้อมสาธกนิทานหรือเหตุการณ์ประกอบเสมอๆ เป็นนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่ได้นำพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปประกาศแก่ญาติโยมสาธุชนชาวพุทธทั่วไป^{๒๖} ซึ่งเป็นแบบอย่าง ในการครองตน การปฏิบัติ ทั้งกิริยาวาจา เป็นแบบพิมพ์ของคุณธรรม จริยธรรมและคงอยู่ ซึ่งคุณประโยชน์ที่ได้ทำคุณความดีที่ได้ปฏิบัติ ให้เป็นหลักแก่คนรุ่นหลัง ยึดถือเป็นแบบอย่างของสังคมอย่างดี

ซึ่งมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่งของรูปแบบการเผยแผ่ทางจริยศาสตร์ของพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) มีความสอดคล้องกับการเผยแผ่พุทธธรรมในปัจจุบันนี้ คือ นายสง่า ยอดไพรินทร์ให้สัมภาษณ์ว่า ท่านเป็นสื่อบุคคลที่มีความชำนาญในการเผยแผ่พุทธธรรม ได้ประยุกต์เนื้อหาสาระที่เข้าใจยากและไม่เป็นที่สนใจ ทำให้มีเนื้อหาสาระที่เข้าใจง่าย และเป็นที่น่าสนใจ ท่านเป็นพระนักเทศน์แนวประยุกต์ผสมผสานหลักธรรมที่มุ่งเหตุการณ์ปัจจุบันทันสมัย ทันโลก ลีลาการเทศน์แพรวพราว สามารถสะกดใจผู้ฟังด้วยน้ำเสียงนุ่มลึก ไพเราะเกาใจ^{๒๗} นอกจากนี้ พระครูสมุห์สุทัศน์ ชยาภินนโทให้สัมภาษณ์ว่า ท่านยังเก่งทางเทศน์งานประเพณีต่างๆ มักจะได้รับนิมนต์ไปบรรยายธรรม ปาฐกถาธรรม และเทศน์จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างๆ ทั่วประเทศ และต่างประเทศ ดังสมัญญานามของท่าน คือ “ปราชญ์แห่งอีสานใต้”^{๒๘} พระอธิการสุโข กตปุญโญให้สัมภาษณ์ว่า รูปแบบของท่าน คือปาฐกถา บรรยาย แสดงธรรม เทศน์งานบุญประเพณีต่างๆ สื่อมวลชน โทรทัศน์ วิทยุ และบทความ เป็นต้น เกิดทัศนคติที่ดีมากขึ้นตามลำดับ คือ เกิดความความเคารพและศรัทธาในฐานะเป็นพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา^{๒๙} ท่านมีความเมตตา กรุณา กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว เสียสละจริงใจกับทุกคน โดยเห็นได้ว่าท่านมีความรู้และความสามารถในการบรรยายธรรมทุกรูปแบบแก่คน

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระอธิการบุญบันดาล สุปลโย, เจ้าอาวาสวัดเทพปราสาท (สระกำแพงน้อย), ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายประทีป กิริติเรขา, ผู้ว่าราชจังหวัดศรีสะเกษ, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายสง่า ยอดไพรินทร์, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๒๘} สัมภาษณ์ พระครูสมุห์สุทัศน์ ชยาภินนโท, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๒๙} สัมภาษณ์ พระอธิการสุโข กตปุญโญ, เจ้าอาวาสวัดสุพรรณรัตน, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗.

ทุกชนชั้น ทุกเพศ ทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียน หนุ่มสาว ผู้ใหญ่ คนชรา หรือข้าราชการ หลักธรรม เข้าใจง่าย นำไปปฏิบัติได้

จากการศึกษาหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) มีความสอดคล้องกับวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งพบว่า เป็นผู้ที่เข้าใจหลักธรรมและเข้าใจหลักการของโลกได้ดี ดังที่พระครูศรีปริยัติวงศ์ให้สัมภาษณ์ว่า ท่านจะประยุกต์ใช้ธรรม ท่านจะพูด ธรรมะ จะประยุกต์กับเหตุการณ์ ท่านพูดอะไรก็ตามทุกอย่าง จะทันสมัยได้ และทันเหตุการณ์ ตลอดเวลา คำสอนฟังแล้วไม่น่าเบื่อ เรียกได้ว่าเป็นผู้ที่เข้าใจเข้าถึงและก็รู้จริงในสิ่งนั้นๆ^{๓๐} นายดำรง อุ่นแก้วให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมักใช้หลักธรรมพื้นฐานคือ อิทธิบาท ๔ และพรหมวิหารธรรม การถ่ายทอดจะมีทั้งเขียน พิมพ์ นิยมเทศน์ในวาระต่าง ๆ เช่น วันสารทไทย งานศพ ฯลฯ^{๓๑} นายประทีป กิริติเรขาให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมีวิธีการและหลักปฏิบัติแตกต่างกันไป ตามกาลเทศะและบุคคล ที่จะสั่งสอน การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ ทุกเรื่อง ก็เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจได้ วิธีการสอนของท่านมีหลายประการเช่น การยกอุทาหรณ์ การเปรียบเทียบกับข้ออุปมา การใช้อุปกรณ์การสอน บรรยาย ปาฐกถาและเขียนหนังสือ ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้โดยเฉพาะความรู้เรื่องทั้งทางโลกและทาง ธรรม ประวัติศาสตร์ การทำดี ทำชั่ว^{๓๒} การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา เรื่องความรู้ นี้มีการสอนหลากหลายประการ โดยยึดการสอนตามแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรงสอนเป็นหลัก ก่อให้เกิดความรู้แก่ผู้ฟังและผู้อ่านได้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์ให้สัมภาษณ์ว่า ท่านแสดง ธรรมด้วยภาษาท้องถิ่นได้หลายภาษา (ส่วย ลาว เขมร) เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังโดยแท้ และเมื่อผู้ฟังมี ความรู้ก็เกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามหลักแห่งพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง^{๓๓}

จากผลการสัมภาษณ์สรุปว่า พระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ท่านมีทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ศาสตร์ที่เป็นวิชาความรู้ ส่วนศิลป์ คือ เทคนิควิธีการของท่านในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีทั้งหลักปรีชาและปฏิบัติ ดังนั้น หลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยการยกอุทาหรณ์เปรียบเทียบ การแทรกด้วยคติธรรม คำกลอน ทำให้ผู้ฟังได้เข้าถึงอรรถรสของเรื่องราว สามารถอธิบายหรือบรรยาย ด้วยภาษาที่ทำให้บุคคลเข้าใจง่าย ทำให้จิตใจแจ่มใส ร่าเริง อาจหาญ ไม่น่าเบื่อ และเหมาะสมกับ กลุ่มผู้ฟังเพื่อให้กำลังใจหรือส่งเสริมให้บุคคลเกิดความฮึกเหิมใจ ในอันที่จะน้อมนำธรรมไปประพฤติ ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชีวิตได้จริงโดยอ้างถึงพระพุทธเจ้าว่าสอนไว้เช่นนี้ ครูอาจารย์ก็ให้แง่ คิดไว้อย่างนี้ ก็สอนไปตามนั้นซึ่งไม่ได้ผิดแปลกไปจากหลักของพระพุทธศาสนา จึงทำให้บุคคลที่ได้ฟัง วิธีสอนมีความศรัทธามั่นคงยิ่งขึ้นและสามารถยึดถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิตตามแนวทางแห่งพุทธ

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระครูศรีปริยัติวงศ์, เจ้าคณะอำเภอห้วยทับทัน, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายดำรง อุ่นแก้ว, ครูโรงเรียนพรานวิบูลวิทยา, ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายประทีป กิริติเรขา, ผู้ว่าราชจังหวัดศรีสะเกษ, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗.

ศาสนาได้อย่างไม่ผิดพลาด จึงเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ต่อการเผยแผ่พุทธธรรมสู่สังคมยุคปัจจุบัน และสามารถนำไปศึกษาได้

๔.๑.๒ ด้านศิลปวัฒนธรรม

วัฒนธรรม อันได้แก่ คุณความดีทั้งหลาย อาทิ ความกตัญญูกตเวที ความเมตตา ความกรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ตลอดจนความรักชาติ รักเกียรติมีวินัย และกล้าหาญอดทน พระครูสันติธรรมานุวัตรให้สัมภาษณ์ว่า ในทางพระพุทธศาสนานั้น วัฒนธรรม คือ ความดี ความงาม ความจริง มักเป็นรากฐานอันเดียวกัน^{๓๔} ได้พัฒนาจนเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธในการทำบุญสร้างกุศลและการสะสมบุญบารมี และโดยการที่ลักษณะวัฒนธรรมไทยซึ่งได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาดังกล่าวนี้นายสง่า ยอดไพรินทร์ให้สัมภาษณ์ว่า วัฒนธรรม คือ การได้สั่งสม สืบทอด ตลอดจนปรับปรุงเสริมสร้างต่อมาจากบรรพบุรุษ จนเป็นเลือดเนื้อเป็นชีวิตประจำวันของชาวจังหวัดศรีสะเกษ^{๓๕} จึงเป็นอิทธิพลแห่งหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่ซึมซาบแผ่ซ่านอยู่ในศิลปวัฒนธรรมของชาวจังหวัดศรีสะเกษ ดังที่พระอธิการสุโข กตปุญโญให้สัมภาษณ์ว่า พระเทพวรมุณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ท่านมีความเข้าใจศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยท่านให้รักษา สืบทอดให้ยาวนานละเผยแผ่ให้กว้างขวาง^{๓๖} พระครูวิธานมงคลกิจให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมุ่งเน้นในการให้ความรู้ ให้ความบันเทิงมุ่งเน้นการพัฒนาเต็มดำที่สุด ท่านจะยกการพัฒนาหรือวิญญาณของคนนี้ให้สูงขึ้นด้วยการศึกษานั้น คือ การมุ่งเน้นปรารถนาอย่างยิ่งยวดสูงสุด ยกกระดืบในเชิงเป็นผู้นำคนทัศนคติแนวความคิดในการสร้างสรรค์ การสร้างหรือการก่อสร้างปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ^{๓๗} ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์ให้สัมภาษณ์ว่า ท่านเป็นคนที่มีความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรมตั้งสามวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมลาว และวัฒนธรรมเขมร^{๓๘} นายทัศนวิทย์ สิทธิโทให้สัมภาษณ์ว่า สืบสานวัฒนธรรมไทย โดยรักษาภาษาโดยเฉพาะ ภาษาท้องถิ่น คือ ภาษาเขมร ภาษาส่วย ภาษาลาว ภาษาเยอ เป็นต้น^{๓๙}

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การเผยแผ่พุทธธรรมทางศิลปวัฒนธรรมพระครูสมุห์สุทัศน์ ชยาภินโนโทให้สัมภาษณ์ว่า พระเทพวรมุณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ท่านมีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการดำรงความเป็นไทย ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่นศรีสะเกษ^{๔๐} พระครูวิธานมงคลกิจให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมีทัศนคติแนวความคิดในการสร้างสรรค์ การสร้างหรือการก่อสร้างปู

^{๓๔} สัมภาษณ์พระครูสันติธรรมานุวัตร, รองเจ้าคณะอำเภอเมืองศรีสะเกษ, วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายสง่า ยอดไพรินทร์, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๖} สัมภาษณ์ พระอธิการสุโข กตปุญโญ, เจ้าอาวาสวัดสุพรรณรัตน, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๓๗} สัมภาษณ์ พระครูวิธานมงคลกิจ, พระสงฆ์วัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายทัศนวิทย์ สิทธิโท, ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๔๐} สัมภาษณ์ พระครูสมุห์สุทัศน์ ชยาภินโนโท, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

ชนียสถาน ปุชนียวัตถุ ถ้าเป็นประโยชน์ท่านจะส่งเสริมสนับสนุน ท่านเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม เช่น ให้บูรณะพระวิหาร สร้างหอประชุม สร้างหอพระเทพวรมณี (เสน) สร้างอาคารหอประชุม ๓๗ เมตร หอประชุมรวม เพื่อเป็นที่รองรับศรัทธาธรรม หากคนที่มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล คือ ประโยชน์ พระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง^{๔๑} นายประทีป กิริติเรขาให้สัมภาษณ์ว่า ทางวัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นท่านให้ความสำคัญเช่นกัน เพราะเป็นสัญลักษณ์และสื่อความหมายทางศาสนา ได้ลึกซึ้งแก่ วิญญูชน ผู้สนใจใฝ่ธรรมการตรวจสอบค่านิยมพื้นฐานภายใต้ปัญญา พิจารณาถึงความเป็นเอกลักษณ์ของตน^{๔๒} พระครูสันติธรรมมานูตรให้สัมภาษณ์ว่า การถ่ายทอดหลักธรรม ท่านจะใช้หลักการพูด การเทศนา ตามหลักวิชาการพร้อมยังมีเอกสารด้านการบรรยาย ทำให้คนฟังได้รับความเพลิดเพลิน และยังได้หลักฐานเอกสารเก็บไว้เป็นหลักการ หรือคู่มือการบรรยาย ถ่ายทอดอีกส่วนหนึ่งด้วย และเรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรมท่านบรรยายด้วยตนเอง^{๔๓} นายดำรง อุ่นแก้วให้สัมภาษณ์ว่า นอกจากนี้ ท่านยังสอนบรรยายหลักสามัคคีของชาวบ้าน สอนคติธรรมแก่ชาวบ้าน เช่น บนเบญญ์ ปังอ้อกเปรี๊ยะแค เป็นต้น^{๔๔} พระราชกิตติรังษีให้สัมภาษณ์ว่า ท่านจนได้รับการยอมรับ จากนักวิชาการระดับชาติต่างๆ ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นศรีสะเกษ ท่านก็นำศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ มาเผยแพร่สู่สังคม ท่านจะอนุรักษ์ ด้านวัฒนธรรมที่ภาษาและท้องถิ่น^{๔๕}

ซึ่งมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่งของการเผยแพร่พุทธธรรมทางศิลปวัฒนธรรมของพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ดังที่นายพฤทฆาต สารพลให้สัมภาษณ์ว่า ท่านเป็นผู้ที่มีใจรักงานด้านศิลปวัฒนธรรม ในการที่จะเผยแพร่พระพุทธศาสนา สู่สายตาพุทธศาสนิกชน โดยท่านจะเน้นเรื่อง งานศิลปะ ทั้งที่เป็นพื้นบ้านของชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษเป็นส่วนมาก เพราะจังหวัดศรีสะเกษมีชนเผ่าอยู่ร่วมกันถึง ๔ เผ่า และมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป แต่ท่านก็สามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมต่างๆ ได้อย่างลงตัว^{๔๖} พระครูสมุห์สุทัศน์ ชยาภินนโทให้สัมภาษณ์ว่า ท่านให้ดำรงความเป็นไทย ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษให้ดีขึ้นได้เป็นผลดียิ่ง^{๔๗} นายนพฤทธิ์ ทองละมุลให้สัมภาษณ์ว่า ด้านศิลปวัฒนธรรมนั้น ท่านได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากให้รักษากันเอาไว้^{๔๘} นายวีระ ดาวศรีให้สัมภาษณ์ว่า จนได้รับขนานนามว่า เป็นปราชญ์แห่งอีสานใต้ หรือ

^{๔๑} สัมภาษณ์ พระครูวิธานมงคลกิจ, พระสงฆ์วัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายประทีป กิริติเรขา, ผู้ว่าราชจังหวัดศรีสะเกษ, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๔๓} สัมภาษณ์ พระครูสันติธรรมมานูตร, เจ้าอาวาสวัดหนองไผ่, รองเจ้าคณะอำเภอเมืองศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายดำรง อุ่นแก้ว, ครูโรงเรียนพรานวิทยุวิทยา, ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๔๕} สัมภาษณ์ พระราชกิตติรังษี, เจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายพฤทฆาต สารพล, ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๔๗} สัมภาษณ์ พระครูสมุห์สุทัศน์ ชยาภินนโท, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๔๘} สัมภาษณ์ นายนพฤทธิ์ ทองละมุล, ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

เรียกอีกอย่างหนึ่งคือ พระไตรปิฎกเคลื่อนที่^{๔๙} จนมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ถวายปริญญา ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ท่านพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) รวมทั้งมหาวิทยาลัยอื่นๆ ด้วย เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นต้น^{๕๐}

จากผลการสัมภาษณ์สรุปว่า พระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ท่านมีบทบาทหน้าที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ท่านมีการอนุรักษ์ ถาวรวัตถุ ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีโบราณอีสาน และท่านก็รู้ประเพณีเก่าแก่ ทางด้านภาษา ศาสนา พื้นเพ ในท้องถิ่นเป็นอย่างดี การสอดแทรกหลักธรรม จึงเกิดคุณค่าในทางส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม เพราะเป็นการนำคุณความดี ที่บรรพบุรุษได้ปฏิบัติขึ้น และสืบทอดต่อกันมาจนถึงอนุชนรุ่นหลัง คนรุ่นหลังก็ได้รับรู้ และได้ศึกษาถึงพัฒนาการของวัฒนธรรม ที่สืบทอดต่อกันมา และมีการอนุรักษ์หวงแหนวัฒนธรรมอันดีงามไว้ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม ที่เกี่ยวกับชีวิต และความเป็นอยู่ตามวิถีทางของคนในท้องถิ่น ซึ่งเมื่อกล่าวแล้ว ก็คือ จริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติ นั่นเอง

๔.๑.๓ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี

การเผยแพร่พุทธธรรมทางขนบธรรมเนียมประเพณีของพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ท่านมีความสำคัญยิ่ง มีความพึงพอใจมาก ดังที่พระราชธรรมสารสุธีให้สัมภาษณ์ว่า ท่านเน้นขนบธรรมเนียมประเพณี เพราะท่านเป็นนักปราชญ์แห่งอีสานได้ ท่านก็จะเน้นเรื่องประเพณี ท่านเน้นที่ประเพณีชนเผ่าก่อนเป็นอันดับแรก ชนเผ่าเขมรมีประเพณีอะไร ก็ต้องรักษาอันนั้นไว้ เพื่อความสามัคคี เผ่าลาว เผ่าส่วยมีประเพณีอะไร ก็ต้องรักษาประเพณีนั้นเอาไว้ก่อน รักษาจุดเด่น หรือความเป็นเอกลักษณ์ของประเพณีไว้^{๕๑} พระครูวิธานมงคลกิจให้สัมภาษณ์ว่า ท่านส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญของประเทศไทยให้ทุกวัดปฏิบัติ เช่น บุญเวสเทศน์มหาชาติ งานช้างที่ขุนหาญ ประเพณีวันสารท มีประเพณีป้อนข้าวพระจันทร์ วันเพ็ญเดือนสิบสองและประเพณีลอยกระทง ซึ่งเป็นประเพณีเขมร^{๕๒} ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์ให้สัมภาษณ์ว่า พระเทพวรมณีท่านสามารถรื้อฟื้นและนำมาเผยแพร่ประเพณีต่างๆ ที่ดิงาม โดยเฉพาะชนเผ่าเขมร ชนเผ่าลาว ท่านจะพยายามจะเผยแพร่ให้เกิดขึ้น และก็สอดแทรกหลักธรรมทางศาสนาเข้าไป และก็ถือว่า มีความพึงพอใจในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของพระเทพวรมณีเป็นอย่างยิ่ง^{๕๓} พระราชกิตติรังษีให้สัมภาษณ์ว่าไม่ว่าจะ

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายวีระ ดาวศรี, รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๕๐} สัมภาษณ์ พระอธิการบุญบันดาล สุปลโย, เจ้าอาวาสวัดเทพปราสาท (สระกำแพงน้อย), ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๕๑} สัมภาษณ์ พระราชธรรมสารสุธี, เจ้าอาวาสวัดมหาพุทธาราม, รองเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๕๒} สัมภาษณ์ พระครูวิธานมงคลกิจ, พระสงฆ์วัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗.

เป็นด้านผู้สอนหรือบรรยาย จะบรรยายตามสถาบันหรือหน่วยงานต่างๆ ท่านก็ใช้บทความเป็นสื่อ^{๕๔} นายนพฤทธิ์ ทองละมูลให้สัมภาษณ์ว่า และท่านจะพิมพ์เป็นวารสารไว้ให้ได้อีกศึกษากันอีกมากมาย การวางตัวเหมาะสมกับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น^{๕๕} นายพิรพัฒน์ แก้วแสนให้สัมภาษณ์ว่า ท่านก็ส่งเสริมสนับสนุนสังคมชุมชนแม้แต่วัดต่างๆ ท่านให้เน้นหนักช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชาติบ้านเมืองเป็นสำคัญ^{๕๖} พระครูวิธานมงคลกิจให้สัมภาษณ์ว่า แม้แต่วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีวัฒนธรรมของชาติ อยากระวังการอนุรักษ์ให้สำเร็จผล ซึ่งประวัติศาสตร์อันเป็นหลักฐานสำคัญ ท่านจะไปช่วยชี้แนะเป็นที่ปรึกษา และให้ข้อคิด ในการรักษาประเพณีวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความสำเร็จในเชิงกิจกรรมนั้น อันเป็นที่น่าประทับใจ เช่น ในวัฒนธรรมประเพณีของชาติ ศาสนา วัฒนธรรมอันเก่าแก่ ประเพณีอย่าง เช่น บุญประจำปี บุญพะเวส เทศน์มหาชาตินี้ ถือเป็นงานมาแต่ดึกดำบรรพ์ และมีในตำนานประเพณีไทยมาตั้งแต่เก่าแก่^{๕๗} พระครูสมุห์สุทัศน์ ชยาภินนโทให้สัมภาษณ์ว่า ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีด้านพิธีการพิธีกรรม มีความแม่นยำลำดับพิธี อย่างเป็นขั้นตอน เช่น สังฆกรรมต่างๆ^{๕๘} นายดำรง อุ่นแก้วให้สัมภาษณ์ว่า ท่านใช้ภาษาบาลีที่ถูกต้อง ในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง^{๕๙} พระอธิการบุญบันดาล สุปญโญให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมีบทบาทในทางชี้แจงแสดงธรรม ให้โยมได้มีความขยันหมั่นเพียร ขยันหา รักษาไว้ใช้ถูกภูมิตรที่ดี^{๖๐} นายสง่า ยอดไพรินทร์ให้สัมภาษณ์ว่า และท่านสอนให้เคารพบิดามารดา เคารพครูบาอาจารย์ สอนรู้จักการรักษากัน^{๖๑} พระอธิการสุโข กตปุญโญให้สัมภาษณ์ว่า ท่านสอนให้รักษาประเพณีที่ดั่งามถูกต้องตามหลักในทางพระพุทธศาสนา^{๖๒} นายอภินันท์ รุ่งแสงให้สัมภาษณ์ว่า ท่านกล่าวด้านขนบธรรมเนียมประเพณีที่ทำมาแต่โบราณนั้นเป็นเรื่องดี ซึ่งได้ผ่านการกลั่นกรองจากรุ่นสู่รุ่นมาถึงเราให้เราได้รักษาอนุรักษ์ให้ได้ปฏิบัติจนถึงปัจจุบันจะดียิ่ง^{๖๓}

จากผลการสัมภาษณ์สรุปว่าการประพฤติปฏิบัติในระดับสังคม ไม่ว่าขนบธรรมเนียมประเพณีใด ที่เป็นประโยชน์และความสามัคคีของประชาชนแล้ว พระเทพวรมนี (วิบูลย์ กลยาโณ) ท่านจะ

^{๕๔} สัมภาษณ์ พระราชกิตติรังษี, เจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายนพฤทธิ์ ทองละมูล, ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายพิรพัฒน์ แก้วแสน, ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๕๗} สัมภาษณ์ พระครูวิธานมงคลกิจ, พระสงฆ์วัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๕๘} สัมภาษณ์ พระครูสมุห์สุทัศน์ ชยาภินนโท, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๕๙} สัมภาษณ์ นายดำรง อุ่นแก้ว, ครูโรงเรียนพรานวิบูลวิทยา, ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระอธิการบุญบันดาล สุปญโญ, เจ้าอาวาสวัดเทพปราสาท (สระกำแพงน้อย), ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๖๑} สัมภาษณ์ นายสง่า ยอดไพรินทร์, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๖๒} สัมภาษณ์ พระอธิการสุโข กตปุญโญ, เจ้าอาวาสวัดสุพรรณรัตน, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๖๓} สัมภาษณ์ นายอภินันท์ รุ่งแสง, ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

รักษาสดกำลังความสามารถไม่ให้เสื่อมสูญ เพราะเนื่องด้วยมาทำบุญวัดเดียว ท่านจะคอยใส่ใจมาก ไม่ให้แตกแยก ให้ปรองดองกันมาตลอดนั่น คือ การร่วมทำกิจกรรมพร้อมๆ กันในลักษณะพิธีกรรม เป็นการจัดงานประเพณี เช่น กิจกรรมที่จัดขึ้นในวาระช่วงเวลาที่สำคัญๆ ของปี เช่น ประเพณีทอดกฐินทอดผ้าป่า งานปีใหม่ เทศกาลและงานประเพณีท้องถิ่นต่างๆ เช่น ประเพณีบุญพระเวส ประเพณีกฐิน เป็นต้น ซึ่งท่านมีบทบาทสำคัญยิ่ง

๔.๑.๔ ด้านเศรษฐกิจ

การเผยแผ่พุทธธรรมทางเศรษฐกิจของพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ท่านมีบทบาทสำคัญ และมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง ดังที่พระราชธรรมสารสุธีให้สัมภาษณ์ว่า ท่านใช้ระบบเศรษฐกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระบบเศรษฐกิจพอเพียงหรือหลักพุทธเกษตร และนั่นคือลักษณะของระบบเศรษฐกิจของท่าน ^{๖๔} ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์ให้สัมภาษณ์ว่า ท่านเน้นโดยเฉพาะการเดินทางสายกลาง มัชฌิมปฏิปทาที่มาเป็นหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียง ^{๖๕} พระอธิการบุญบันดาล สุปญโญให้สัมภาษณ์ว่า ท่านเน้นความเป็นอยู่ของประชาชน อบรมส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง ยินดีในสิ่งที่ตนได้พอใจในสิ่งที่ตนมี ^{๖๖} นายประทีป กิริติเรขาให้สัมภาษณ์ว่า โดยที่ตัวเราจะไม่เดือดร้อน และไม่ให้ผู้ที่อยู่ข้างเราเดือดร้อน ในการดำรงชีวิต ^{๖๗} พระครูสมุห์สุทัศน์ ขยาภินโนให้สัมภาษณ์ว่า ท่านจะเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนใช้ชีวิตด้วยความตื่นตัว ไม่ประมาท ไม่หลงใหลในอบายมุขต่างๆ ประครองชีวิตให้เที่ยงตรง รู้ทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี ^{๖๘} พระครูศรีมงคลปริยัติกิจให้สัมภาษณ์ว่า โดยท่านเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมแนะนำให้ทำในสิ่งที่ปัจจุบันและอนาคต ^{๖๙} พระครูวิธานมงคลกิจให้สัมภาษณ์ว่า ท่านก็เอาคุณธรรม ๔ ประการ คือสังคหวัตถุ ๔ ท่านคือการใช้ เป็นคนที่ประหยัดอยู่อย่างกินง่าย ใช้วัสดุสิ่งของให้เกิดประโยชน์สูงสุด กินพออยู่ใต้อบอุ่น เห็นแก่อยู่ เห็นแก่กิน ท่านเป็นคนประหยัด การอยู่การฉัน การกิน บริโภค อยู่ง่าย กินง่าย ประหยัด ใช้วัสดุสิ่งของเครื่องใช้ให้คุ้มค่าที่สุด ^{๗๐} พระครูสันติธรรมมานวัตรให้สัมภาษณ์ว่า ตรงนี้คือความพึงพอใจในด้านเศรษฐกิจบูรณาการสู่ศาสตร์สมัยใหม่ การดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ^{๗๑}

^{๖๔} สัมภาษณ์ พระราชธรรมสารสุธี, เจ้าอาวาสวัดมหาพุทธาราม, รองเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๖๖} สัมภาษณ์ พระอธิการบุญบันดาล สุปญโญ, เจ้าอาวาสวัดเทพปราสาท (สระกำแพงน้อย), ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๖๗} สัมภาษณ์ นายประทีป กิริติเรขา, ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๖๘} สัมภาษณ์ พระครูสมุห์สุทัศน์ ขยาภินโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๖๙} สัมภาษณ์ พระครูศรีมงคลปริยัติกิจ, ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๗๐} สัมภาษณ์ พระครูวิธานมงคลกิจ, พระสงฆ์วัดเจียงอีศรีมงคลวราราม, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๗๑} สัมภาษณ์ พระครูสันติธรรมมานวัตร, รองเจ้าคณะอำเภอเมืองศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

ผลการสัมภาษณ์สรุปว่า การเผยแพร่พุทธธรรมทางเศรษฐกิจของพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ได้อบรมสั่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ในการเผยแผ่ด้วยเมตตาธรรมเสมอ มา ทางเศรษฐกิจ มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ กล่าวคือคุณธรรม เรื่องของนิสัยใจคอของคน เช่น ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรักงาน ความเอาใจใส่ในหน้าที่การงาน เรียนรู้ในการครองชีวิตของตนเอง สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจทั้งนั้น ดังนั้น เมื่อมีการปลูกฝังคุณธรรมหรือ ค่านิยมของการประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ของตนให้ดีแล้ว จึงทำให้เกิดคุณประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนมีฐานะมั่นคงยิ่งขึ้นด้วย

๔.๑.๕ ด้านสังคม

จากคำให้สัมภาษณ์ของพระราชกิตติรังษีว่า ท่านมีบทบาทในการเผยแผ่หลายอย่างทางสังคม เช่น เทศนา ปาฐกถา สนทนาธรรม เขียนบทความ พิมพ์หนังสือ และอีกอย่างหนึ่งก็ยังเป็นพระนักเสียสละ มุ่งทำคุณประโยชน์ทั้งแก่ประเทศชาติและพระศาสนา อย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้าของสังขารร่างกาย^{๗๒} พระราชธรรมสารสุธีให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเสียสละทุกๆ อย่าง ทั้งวัตถุปัจจัย และเวลาในการชำระจิต เพื่อช่วยเหลือมวลมนุษยชาติ ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยไม่หวังชื่อเสียง หรือสิ่งตอบแทนใดๆ จากสังคม และก็ ได้ผลตอบรับเป็นอย่างดี^{๗๓}

พระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ)ท่านมีบทบาทในการประสานความสัมพันธ์ ผูกไมตรีในหมู่คณะนั้น ถือว่าเป็นพื้นฐานของการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง เกิดความพร้อมเพียง มีระเบียบ มีความสามัคคีปรองดองกัน ปลูกฝังคุณธรรมความดีงาม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อนุเคราะห์สงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เพราะในสังคมหนึ่งต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน จึงจะทำให้สังคมนั้นเจริญขึ้น ฉะนั้น ปัจจัยที่ทำให้มีการสอดแทรกหลักธรรมนั้นก็เพื่อทำให้คนในสังคม ได้รู้จักสร้างความเข้มแข็งให้แก่ตนเอง ตลอดจนถึงสังคมส่วนรวมด้วย โดยมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ถูกต้องดีงาม สำหรับให้ผู้ที่ได้ฟัง สามารถรับรู้และเข้าใจในเนื้อหาที่สอดแทรกไว้ในพระธรรมเทศนาต่างๆ เช่น เรื่องความล่มสลายของสังคมครอบครัว^{๗๔} เรื่องความล่มสลายของสังคมไทย^{๗๕} เรื่องคำสั่งสอนของพระภิกษุสามเณรบวชใหม่^{๗๖} เป็นต้น ดังที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์ให้สัมภาษณ์ว่า ซึ่งหลักธรรมที่ปรากฏในเรื่องดังกล่าวได้พรรณนาถึงความสำคัญของความรักสามัคคีในหมู่คณะ ชุมชน และสังคม^{๗๗}

จากผลการสัมภาษณ์สรุปว่า ฉะนั้น การเผยแผ่หลักธรรมทางสังคมของพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ)นั้น ท่านเป็นพระสงฆ์ถือเป็นผู้นำชุมชน เป็นศูนย์รวมจิตใจ และความศรัทธาของประชาชน

^{๗๒} สัมภาษณ์ พระราชกิตติรังษี,เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระราชธรรมสารสุธี, รองเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๗๔} พระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ), *วิบูลธรรมวาที เล่ม ๑*, หน้า ๑๐๙ – ๑๒๐.

^{๗๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๑ – ๑๒๗.

^{๗๖} อ้างแล้ว.

^{๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์,ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗.

ชีวิตของประชาชน ผูกพันกับพระสงฆ์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เพราะฉะนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในสังคมกับพระสงฆ์ จึงไม่สามารถแยกจากกันได้ ทั้งนี้เพราะต่างต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดเวลาดังนั้น ท่านจึงมีบทบาทในด้านต่างๆ เพื่อเกื้อกูลต่อชุมชน การที่ท่านงานเข้าไปมีบทบาทในสังคมได้อย่างดีนั้น ท่านต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และอาศัยความร่วมมือจากสังคม ดังนั้น สิ่งที่จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในด้านต่างๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นฐาน ซึ่งท่านกล่าวว่า หากพระสงฆ์ต้องการเข้าไปมีบทบาทพัฒนาสังคม ในเบื้องต้นพระสงฆ์จึงจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองก่อน จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่ง ในการปลูกฝังจริยธรรมให้กับคนในสังคม เพื่อความอยู่ดีมีสุข เป็นการบอกกล่าวให้กับสมาชิกในชุมชน ได้ทราบในเรื่องการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน หรือกฎระเบียบจารีตประเพณีที่มีแบบแผน ตลอดถึงขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมต่าง ๆ ทำให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ เกิดความสุขความเจริญต่อไป

๔.๑.๖ ด้านการศึกษา

พระเทพวรมุณี(วิบูลย์ กลยาโณ)เป็นพระเถระที่มีความรู้ทางธรรมและทางโลก มีความเสียสละ และอดทนในการจัดการศึกษาของพระพุทธศาสนาตามที่นายสง่า ยอดไพรินทร์ให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมีความจริงใจ และยึดมั่นในอุดมการณ์ พร้อมด้วยความรู้ความสามารถ และเปรียบเทียบหลักคำสอนให้เห็นชัดเจน อย่างเด่นชัด พยายามทำตนเป็นแบบอย่างแก่พระภิกษุรุ่นใหม่ ได้เห็นวิธีการทำงานด้านการศึกษา และเผยแผ่ธรรมจะต้องทุ่มเททั้งกำลังกายและใจ ไม่มีความย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อย มีแต่ความปิติใจ เมื่อได้ทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา โดยไม่หวังชื่อเสียงหรือสิ่งตอบแทนใด ๆ จากสังคม^{๗๘} ด้วยอัตลักษณ์และท่วงท่าลีลาการแสดงธรรมพูดตรงไปตรงมาของพระเทพวรมุณี(วิบูลย์ กลยาโณ) ที่ได้แสดงออกเป็นที่ปรากฏแก่สายตาประชาชนนั้น ทำให้เห็นว่าเป็นพระสงฆ์ที่เปี่ยมไปด้วยเมตตาต้องการที่จะใช้ธรรมะสงเคราะห์แก่ทุกคน จึงทำให้ได้รับความนิยมนับและได้รับอาราธนาไปเทศน์บรรยาย ปาฐกถาตามหน่วยงาน องค์กร สถาบันและสถานที่ต่างๆอยู่บ่อยครั้ง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ^{๗๙}

พระเทพวรมุณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ในด้านการศึกษาท่านใช้หลักไตรสิกขา ๓ ในการการศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ คือ ให้การศึกษาและความอนุเคราะห์กับพระภิกษุสามเณร และฆราวาสที่ยากจน มีความสำคัญต่องานการศึกษาอย่างเปี่ยมล้น พระราชธรรมสารสุธีให้สัมภาษณ์ว่า ท่านจัดการศึกษาให้กับคณะสงฆ์หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นผู้ใฝ่รู้ศึกษาอยู่ตลอดเวลา ให้การส่งเสริมผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความพยายาม ขวนขวายหาความรู้^{๘๐} ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์ให้สัมภาษณ์ว่า ท่านได้อบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณร และประชาชนในท้องถิ่นชุมชน และเขตปกครองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลธรรม

^{๗๘} สัมภาษณ์ นายสง่า ยอดไพรินทร์, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๗๙} สัมภาษณ์ พระครูศรีมงคลปริยัติกิจ, ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๘๐} สัมภาษณ์ พระราชธรรมสารสุธี, รองเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

อันติงาม^{๘๑} นายประทีป กิรติเรขาให้สัมภาษณ์ว่า โดยใช้หลักการบรรยายธรรม ในการเผยแผ่ด้วย เมตตาธรรมเสมอมา เช่น การบรรยายธรรม สันทนาธรรมการปาฐกถาธรรม การแต่งหนังสือธรรมะ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้ข้อคิดข้อเขียน โดยทำเป็นเอกสาร^{๘๒} พระราชกิตติรังสีให้สัมภาษณ์ว่า ด้วยการทำงานอย่างจริงจังของพระเทพวรมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ด้านการศึกษา จุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือพระภิกษุสามเณรในชนบท ให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียน ตามสมควรแก่ เอกัตตภาพ เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาเล่าเรียนหลักวิชาที่เหมาะสมกับภาวะการณ์ในปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ ในส่วนภูมิภาคให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการลดช่องว่างทางการศึกษาของสังคมไทยในปัจจุบันอย่างดียิ่ง^{๘๓}

จากการศึกษาพระเทพวรมณี(วิบูลย์ กลยาโณ) ด้านการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยอาศัย การบริหารจัดการด้านการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ท่านมีนโยบายในการดำเนินการส่งเสริมด้านต่างๆ ซึ่งได้จากผลการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้ พระอธิการบุญบันดาล สุปลัญญ์ให้สัมภาษณ์ว่า ๑) ปรับปรุง และส่งเสริมการศึกษาภายในวัดทุกประเภทให้ถูกต้อง และมั่นคงทั้งทางโลกทางธรรม เพราะว่าชาวศรีสะเกษนี้ยังด้อยการศึกษา^{๘๔} นายดำรง อุ้นแก้วให้สัมภาษณ์ว่า ๒) ขยายเขตการศึกษาให้กว้างขวาง และถูกต้อง ตามระเบียบในโอกาสที่จะพึงมี โดยการสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา คือโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา^{๘๕} สร้างโรงเรียนขึ้นในวัดสนับสนุนให้ลูกหลานได้เรียน จนทุกวันนี้ นาย พุทพชาติ สารพลให้สัมภาษณ์ว่า ๓) ปรับปรุงประสิทธิภาพของครูนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ ประพฤติดี ๔) จัดสถานที่ให้นักเรียนจัดหาอุปกรณ์การเรียน และบุคลากรให้เหมาะสม ๕) ส่งเสริม และสนับสนุนดำเนินการให้มีการจัดตั้ง ก่อตั้งโรงเรียนพรานวิบูลวิทยา โดยเห็นความสำคัญของการศึกษาต่อเยาวชน^{๘๖} พระครูศรีปริยัติวงศ์ให้สัมภาษณ์ว่า ๖) ส่งเสริมและสนับสนุนดำเนินการให้มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในวัด ๗) ส่งเสริมและสนับสนุนการก่อตั้ง มหาวิทยาลัยรามคำแหงสาขาวิทยาบริการจังหวัดศรีสะเกษ โดยระดมทุนร่วมกับองค์การบริหารส่วน จังหวัดศรีสะเกษ ๘) ส่งเสริมการลดละเลิกอบายมุขและมุ่งมั่นในการบำเพ็ญความดีตามหลักพระพุทธศาสนา ๙) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาหลายแห่งเขตจังหวัดศรีสะเกษ^{๘๗}

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ทราบว่า ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงาน ท่านจะมุ่งเน้นไปใน เรื่องการศึกษาทั้งฝ่ายทางโลกและฝ่ายทางธรรม เช่น ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรม

^{๘๑}สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๘๒}สัมภาษณ์ นายประทีป กิรติเรขา, ผู้ว่าราชจังหวัดศรีสะเกษ, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๘๓}สัมภาษณ์ พระราชกิตติรังสี, เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๘๔}สัมภาษณ์ พระอธิการบุญบันดาล สุปลัญญ์, เจ้าอาวาสวัดเทพปราสาท (สระกำแพงน้อย), ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๘๕}สัมภาษณ์ นายดำรง อุ้นแก้ว, ครูโรงเรียนพรานวิบูลวิทยา, ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๘๖}สัมภาษณ์ นายพุทพชาติ สารพล, ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๘๗}สัมภาษณ์ พระครูศรีปริยัติวงศ์, เจ้าคณะอำเภอห้วยทับทัน, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

แผนกธรรม พระปริยัติธรรมแผนกบาลี พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา การก่อตั้งโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา พระเทพพรหมณี (วิบูลย์ กลุยาโณ) นับตั้งแต่รับตำแหน่งทางการปกครองของคณะสงฆ์ ได้สนองงานพระพุทธศาสนาอย่างเต็มที่ โดยได้ใช้บทบาทในฐานะเจ้าคณะปกครอง มาเป็นฐานในการส่งเสริมการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ ควบคู่กับงานของคณะสงฆ์ด้านอื่นๆ ได้เป็นแบบอย่างดีของพระสงฆ์ ในการแสดงบทบาทของการศาสนศึกษาทั้งคณาจารย์และวิปัสสนาธุระ และได้ดำเนินการศึกษาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา การที่ท่านให้ความสำคัญกับการศึกษา ตามแนวไตรสิกขานี้ ย่อมเป็นผลดีต่อพระภิกษุสามเณรในจังหวัดศรีสะเกษ และชาวจังหวัดศรีสะเกษ ในฐานะเจ้าคณะจังหวัด ท่านได้ให้ความสำคัญกับทั้งการศึกษาแบบจารีต คือ การศึกษานักธรรมและบาลีและการศึกษาสมัยใหม่ คือ พระปริยัติธรรมแผนกสามัญและการศึกษาในมหาวิทยาลัย งานที่ผลงานด้านการศึกษาของท่านโดดเด่น น่าจะมาจากท่านดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัด ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์สูงสุด อีกทั้งท่านสำเร็จการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม จึงทำให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองเห็นช่องทางที่จะพัฒนาการศึกษาให้ทั่วถึง จึงสนับสนุนให้วัดที่มีความพร้อม รับภาระจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ตามความสามารถนั้น ส่งผลดีต่อแวดวงการศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดศรีสะเกษเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากระดับวัด ในตำบลและอำเภอ มีวัดที่ตอบสนองนโยบายและอุดมการณ์ด้านการศึกษานักธรรม-บาลีและสามัญ กระจายอยู่ทั่วจังหวัด ในส่วนระดับมหาวิทยาลัย ก็ส่งเสริมให้เดินทางมาเรียนที่ตัวจังหวัด ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา ทั้งด้านจำนวนนักเรียนคุณภาพของพระภิกษุสามเณร และประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ดังที่นายวีระ ดาวศรีให้สัมภาษณ์ว่า ท่านสนับสนุนให้พระสังฆาธิการ ศึกษาต่อเนื่องในระดับประกาศนียบัตร จนสามารถนำไปสมัครเรียนต่อในระดับปริญญาตรีได้ ซึ่งการที่ท่านส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้มาศึกษาต่อเนื่องนี้ ถือเป็นการเปิดโอกาสให้พระสังฆาธิการ ได้รับความรู้และหลักการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนา ถือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดีรูปแบบการเผยแผ่ของพระเทพพรหมณี (วิบูลย์ กลุยาโณ) นั้น จึงทำให้ประชาชนทั่วไปมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่งในทุกๆ ด้าน เพราะพระเทพพรหมณีท่านมีความรู้ในทุกๆ ด้าน จนได้รับขนานนามว่าเป็นปราชญ์แห่งอีสานใต้^{๔๘} พระครูสันติธรรมมานูวัตรให้สัมภาษณ์ว่า ท่านมีวาทะในการเทศน์ บรรยายให้ประชาชนเข้าใจในหลักธรรมคำสอนแบบง่าย ๆ และเป็นกวีในแถบอีสานใต้ซึ่งควรยกย่องควรเป็นแบบอย่าง^{๔๙} นายอภินันท์ รุ่งแสงให้สัมภาษณ์ว่า ท่านเป็นพระที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์บ้านเมืองในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่คณะสงฆ์ท่านวิจารณ์ได้ถูกต้องเหมาะสมตามเหตุการณ์ที่เป็นไป ทั้งสถานการณ์บ้านเมือง สถานการณ์พระศาสนา และได้รับความเชื่อถือในวงการวิชาการในหลาย ๆ มหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น^{๕๐}

^{๔๘} สัมภาษณ์ นายวีระ ดาวศรี, รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระครูสันติธรรมมานูวัตร, รองเจ้าคณะอำเภอเมืองศรีสะเกษ, ๒ เมษายน ๒๕๕๗.

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายอภินันท์ รุ่งแสง, ครูโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗.

จากผลการสัมภาษณ์สรุปว่า พระเทพพรหมณี (วิบูลย์ กลยาโณ) ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในเรื่องการศึกษา ท่านเป็นผู้มองเห็นคุณค่าทางการศึกษาว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คนพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติได้ การศึกษาทำให้คนสามารถช่วยตนเอง ครอบครัว และชุมชนซึ่ง เป็นการเพิ่มคนดีที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป จึงได้ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณร นักเรียน นักศึกษาและประชาชนได้ศึกษาพระธรรมวินัยและวิชาการด้านต่างๆ อย่างจริงจัง ในลำดับแรกได้ก่อตั้งโรงเรียนบาลี ต่อมาได้จัดสร้างโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ และโรงเรียนฝึกอาชีพขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับพระสงฆ์สามเณร ตลอดถึงเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น อย่างกว้างขวางแม้ในช่วงแรกๆ ของการทำงานจะเต็มไปด้วยความยากลำบากท่านก็ได้ย่อท้อ เพราะมีความมุ่งมั่นที่ต้องการให้เยาวชนได้รับการศึกษาโดยถ้วนหน้าและหวังพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้า โดยอาศัยเงินบริจาคทำบุญของประชาชน แปรกลับคืนสู่ชุมชนในรูปแบบของการส่งเสริมการศึกษา การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การสงเคราะห์ชุมชนและการก่อสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยเริ่มต้นภายในวัดเจียงอีศรีมงคลวรารามเป็นลำดับแรกก่อนแล้วจึงจะกระจายออกไปสู่สังฆมณฑลต่อไป